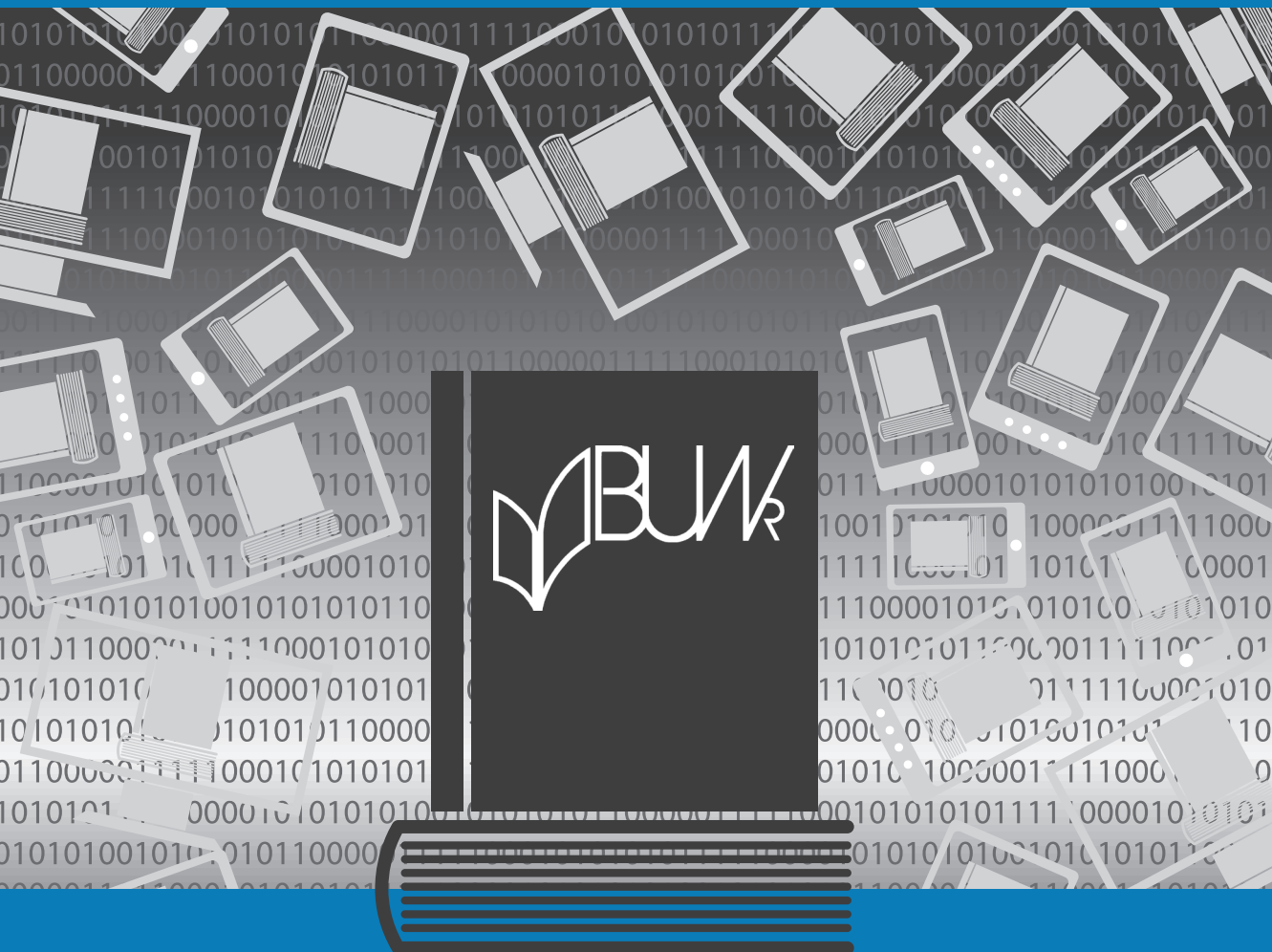

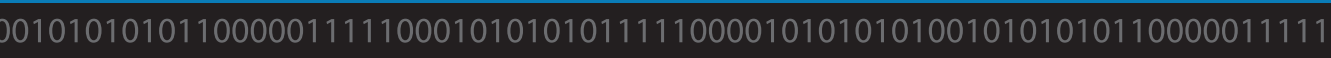
Uniwersytet
Wrocławski

Wykorzystanie nowoczesnych technologii i mediów cyfrowych w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Stan na rok 2015

pod redakcją
Grażyny Piotrowicz

Wrocław 2015

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/75789>

**Wykorzystanie nowoczesnych technologii
i mediów cyfrowych
w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu.
Stan na rok 2015**

Praca zbiorowa pod redakcją Grażyny Piotrowicz

Wrocław 2015

Recenzent: *prof. dr hab. Maria Pidłypczak-Majerowicz*

© Copyright by Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

Korekta: *Grażyna Piotrowicz*

Autor przekładu (tłumaczenia): *dr Tomasz Górski*

Projekt i wykonanie okładki: *Andrzej Malenda*

Skład i opracowanie techniczne: *Bartłomiej Siedlarz eBooki.com.pl*

Wydawca

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

ul. Fryderyka Joliot-Curie 12

50-383 Wrocław

<http://www.bu.uni.wroc.pl>

ISBN 978-83-910595-8-6

Spis treści

Grażyna Piotrowicz

WPROWADZENIE	11
--------------------	----

Grażyna Piotrowicz

BIBLIOTEKA UNIwersYTECKA WE WROCLAWIU NA TLE MODELI I KONCEPCJI ROZWOJOWYCH WSPÓŁCZESNYCH BIBLIOTEK AKADEMICKICH	17
1. Modele i koncepcje rozwojowe współczesnych bibliotek akademickich	18
2. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu	21
2.1. Komputeryzacja	21
2.2. Wizja rozwoju	22
2.3. Realizacja strategii rozwoju poprzez wykorzystanie technologii – projekty własne.....	22
2.4. Rozwój w oparciu o pozyskiwanie funduszy zewnętrznych	24
2.5. Osiągnięcia i perspektywy	25

Rafał Olszak

NOWE ROZWIĄZANIA INFRASTRUKTURY INFORMATYCZNEJ W BIBLIOTECE UNIwersYTECKIEJ WE WROCLAWIU	29
1. Infrastruktura fizyczna	30
2. Urządzenia aktywne.....	31
3. Środowisko na potrzeby digitalizacji.....	32
4. Serwery, wirtualizacja, macierze, wyzwania	33

Rafał Raczyński

AUTORSKIE APLIKACJE INTRANETOWE ORAZ SYSTEM CMS USPRAWNIAJĄCE PRACĘ ORAZ PROCESY BIBLIOTECZNE	37
1. Inwentarz Zbiorów Zdigitalizowanych (IZZ).....	39
1.1. Geneza powstania.....	39
1.2. Opis rozwiązania i jego właściwości	40
2. Centralny Dziennik Korespondencji (CDK).....	44
2.1. Geneza powstania.....	44
3. Witryna WWW jako serwis informacji o BUWr	46
3.1. Historia WWW w BUWr	46
3.2. Wybór systemu CMS dla BUWr	47
3.3. Opis zastosowanych modułów i sposobów integracji z istniejącymi rozwiązaniami	48
3.4. Plany rozwojowe i wyzwania.....	48
4. Nowe kanały dystrybucji treści cyfrowych: BCUWr oraz RUWr	49
4.1. Kamienie milowe w rozwoju BCUWr pod kątem technicznym.....	49
4.2. Powiązania BCUWr i RUWr z istniejącymi systemami w BUWr.....	52

Krzysztof Wysokiński

ZDIGITALIZOWANE KATALOGI KARTKOWE W BIBLIOTECE UNIWERSYTECKIEJ WE WRO- CŁAWIU	57
1. Geneza digitalizacji katalogów	58
2. Wczesny okres digitalizacji	60
3. Rozwój oprogramowania	61
3.1. Moduł zamawiania	63
3.2. Moduł edycji kart	65
3.3. Moduł modyfikacji katalogów	66
3.4. Katalogi systematyczne	67
3.5. Moduł do obsługi wypożyczeń	68
3.6. Funkcje eksperymentalne	69
4. Plany na przyszłość	71

Monika Józwiak

WYKORZYSTANIE NOWOCZESNYCH NARZĘDZI INFORMATYCZNYCH DO OPRACOWANIA ZBIORÓW I WSPÓLTWORZENIA KATALOGU CENTRALNEGO NUKAT	73
1. Warsztat katalogera	75
2. Szkolenia webowe	80
3. NUKAT – Autostrada Informacji Cyfrowej	80
4. VIAF, ISNI	81
5. Zmiany w katalogowaniu	83
6. Podsumowanie	84

Paweł Domino, Jarosław Dybała

BAZA DANYCH ODDZIAŁU GROMADZENIA ZBIORÓW – 10 LAT DOŚWIADCZEŃ	87
1. Rozwój Bazy Gromadzenia Zbiorów	88
2. Model pracy bazy Gromadzenie na tle innych systemów – zakończenie	92

Hanna Pacholska

WPLYW ZMIAN TECHNOLOGICZNYCH NA USPRAWNIENIE PROCESÓW OPRACOWANIA ZBIO- RÓW W ODDZIALE WYDAWNICTW ZWARTYCH	95
1. Oddział Wydawnictw Zwartych	96
2. Droga książki w Oddziale Wydawnictw Zwartych	98

Elżbieta Mirowska

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE WYKORZYSTYWANE W PRACACH SEKCJI OPRACOWANIA TECHNICZNEGO – TERAŹNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ	105
1. Inwentarz Druków Zwartych	106
2. Wolny Dostęp – opracowanie techniczne	108
3. RFID – kolejny krok w nowoczesność	109

Ewa Grabarska, Mariusz Humecki, Anna Szmyt, Monika Krzyśków,**Grażyna Czajkowska**

WYKORZYSTANIE TECHNIKI KOMPUTEROWEJ I NOWYCH TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH DO USPRAWNIENIA PRAC ODDZIAŁU WYDAWNICTW CIĄGLYCH BUWr	113
---	-----

1. Elektroniczna baza gromadzenia czasopism	115
2. Katalogowanie wydawnictw ciągłych w programie VTLS/VIRTUA w formacie MARC21	116
3. Zbiory poniemieckie w katalogu online.....	122
4. Inwentarz elektroniczny i jego funkcjonalność	123
5. Zdigitalizowany katalog kartkowy czasopism	126
Monika Górską, Joanna Gurazdowska, Barbara Kulig, Grażyna Żolnierkiewicz	
WPLYW NARZĘDZI ELEKTRONICZNYCH WYKORZYSTYWANYCH W ODDZIALE UDOSTĘPNIANIA ZBIORÓW BU NA POLEPSZENIE JAKOŚCI OBSŁUGI UŻYTKOWNIKÓW	129
1. Narzędzia elektroniczne dostępne w agendach czytelnianych OUZ	130
2. Narzędzia elektroniczne dostępne w Wypożyczalni Miejscowej OUZ Biblioteki	133
3. Narzędzia elektroniczne dostępne w Wypożyczalni Międzybibliotecznej OUZ	136
Andrzej Foremny, Artur Kulikowski de Nałęcz, Renata Nowak	
WYKORZYSTANIE NOWYCH TECHNOLOGII W PRACY ODDZIAŁU PRZECHOWYWANIA ZBIORÓW (OPZ).....	141
1. Obsługa zamówień czytelniczych	142
2. Zintegrowany system biblioteczny VIRTUA w pracy OPZ	145
3. Baza dubletów	147
Lukasz Jodłowski	
WYKORZYSTANIE PLATFORMY EDUKACYJNEJ MOODLE DO PROWADZENIA ZDALNYCH SZKOLEŃ BIBLIOTECZNYCH W BIBLIOTECE UNIWERSYTECKIEJ WE WROCŁAWIU	155
1. Zalety e-edukacji	157
2. Geneza zdalnej edukacji i rozwój platformy edukacyjnej	158
3. Funkcjonowanie platformy edukacyjnej w BUWr.....	161
Michał Białowąs	
CZASOPISMA ELEKTRONICZNE – OFERTA, DOSTĘP, WYKORZYSTANIE	167
1. Bazy danych dostępne w Bibliotece Uniwersyteckiej – charakterystyka.....	168
2. Dostęp do zasobów elektronicznych.....	175
3. Metody wyszukiwawcze	176
4. Aktualizacja danych	177
5. Wykorzystanie przez czytelników (obserwacje własne).....	179
Magdalena Solowiej, Dorota Stańczak	
MULTIWYSZUKIWARKA SUMMON I PROGRAMY DO ZARZĄDZANIA BIBLIOGRAFIĄ JAKO PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH W BUWr.....	183
1. Przegląd multiwyszukiwarek w polskich uczelniach wyższych.....	185
2. Multiwyszukiwarka Summon	186
3. Summon a katalog komputerowy OPAC	189
4. Przegląd menadżerów bibliografii	190
4.1. Mendeley	190
4.2. EndNote.....	192

4.3. RefWorks.....	192
5. Mendeley – możliwości i zalety.....	193
6. Program pilotażowy <i>Mendeley Premium</i> na Uniwersytecie Wrocławskim	195
Aleksandra Zawadzka	
WYKORZYSTANIE NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH (NTI) DO TWORZENIA I UDOSKONALANIA BAZY DANYCH „BIBLIOGRAFIA PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW I DOKTORANTÓW UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO”	199
1. Wykorzystanie nowoczesnych TI w wewnętrznej pracy bibliograficznej	200
2. Współpraca bibliograficzna, bibliografia 2.0	202
3. Zastosowanie nowoczesnych TI do uatrakcyjnienia prezentacji internetowej bazy	203
4. Wyzwania.....	206
Ewelina Gawrońska, Barbara Piątkowska-Chodasewicz	
BIBLIOGRAFIA PIŚMIENICTWA O UNIwersYTECIE WROCLAWSKIM.....	211
1. Historia powstania bazy	212
2. Opis bazy.....	215
Piotr Rossa	
WIRTUALNY ŻYWOT WYSTAW BIBLIOTECZNYCH.....	219
1. Wystawy jako element realizacji misji biblioteki naukowej.....	220
2. Biblioteka współorganizatorem Dolnośląskiego Festiwalu Nauki	221
3. Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego	221
4. Wystawy w cyfrowym świecie	223
Jerzy Katarzyński	
TECHNIKI WYKORZYSTYWANE W PRACOWNI REPROGRAFII I DIGITALIZACJI NA PRZESTRZENI 65 LAT JEJ DZIAŁALNOŚCI	229
1. Zadania Pracowni.....	230
2. Metody i techniki stosowane w Pracowni	232
2.1. Fotograficzne metody kopiowania	232
2.2. Mikrografia.....	235
2.3. Elektrografia.....	238
2.4. Zapis cyfrowy.....	240
3. Sprzęt i stanowiska pracy.....	241
4. Współpraca z innymi oddziałami Biblioteki i realizowane projekty	245
Tomasz Kalota	
EWOLUCJA PROCESÓW CYFRYZACJI W BIBLIOTECE UNIwersYTECKIEJ WE WROCLAWIU	249
1. Historia BCUWr i Repozytorium UWr – od digitalizacji do profesjonalnej prezentacji	249
2. Współpraca na rzecz rozwoju technik digitalizacji.....	252
3. Kluczowe elementy dobrej digitalizacji.....	254
4. Podsumowanie, kierunki rozwoju.....	256

Marcin Szala

CYFROWE OBLICZA ZBIORÓW.....	259
1. Digitalizacja.....	260
2. Obiekty i ich cyfrowe wersje.....	264
2.1. Rękopisy, inkunabuły, stare druki.....	264
2.2. Nuty.....	267
2.3. Mapy, grafiki i fotografie.....	269
2.4. Gazety.....	274

Diana Codogni-Łańcucka, Weronika Karlak, Alicja Konik

NOWE MOŻLIWOŚCI OPRACOWANIA, ZABEZPIECZANIA I PREZENTACJI STARYCH DRUKÓW POWSTAŁE DZIĘKI WYKORZYSTANIU NAJNOWSZYCH TECHNOLOGII KOMPUTEROWYCH.....	277
1. Pierwsze doświadczenia w katalogowaniu elektronicznym.....	278
2. Katalog mikrofilmów druków XV-XVIII w.	280
3. Inwentarz komputerowy.....	280
4. Katalogowanie starych druków w bazie NUKAT.....	281
5. CERL (Consortium of European Research Libraries; http://www.cerl.org).....	282
6. Opracowanie w Bibliotece Cyfrowej.....	283
7. Przeszukiwanie zasobów z punktu widzenia użytkownika.....	284
8. Digitalizacja.....	286
9. Prezentacja digitalizatów w Sieci. Osiągnięcia i perspektywy.....	286

Maria Paluszak-Łoś

OD MANUSKRYPTU DO E-KODEKSU. DIGITALIZACJA W ODDZIALE RĘKOPISÓW.....	291
1. Zdigitalizowane katalogi i ich rola w upowszechnianiu informacji na temat rękopiśmiennych zasobów BU.....	294
1.1. Katalogi dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej [2, s. 94–96].....	294
1.2. Katalogi dawnej Biblioteki Miejskiej [2, s. 96–98].....	294
1.3. Indeksy tzw. zbiorów akcesyjnych oraz inwentarze korespondencji i autografów.....	295
2. Udział Oddziału Rękopisów BU w projektach dotyczących digitalizacji wybranych dóbr kultury.....	295

Iwona Bińkowska

NOWOCZESNE FORMY OPRACOWYWANIA I UDOSTĘPNIANIA ZASOBÓW ODDZIAŁU ZBIORÓW GRAFICZNYCH.....	299
1. Stosowanie techniki fotograficznej.....	300
2. Wykorzystanie technologii cyfrowej.....	301

Mirosław Osowski

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE W PRACY ODDZIAŁU ZBIORÓW MUZYCZNYCH.....	305
1. Opracowanie komputerowe.....	306
2. VIRTUA.....	306
3. RISM.....	308
4. Zdigitalizowane katalogi nut.....	309

5. Inwentarz elektroniczny	309
6. Projekty realizowane przez pracowników Oddziału Zbiorów Muzycznych	310
6.1. Bibliotheca Sonans	310
6.2. Dziedzictwo Regionu i Europy. Cymelia ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Digitalizacja i udostępnienie w sieci	311
6.3. Rudolphina	311
6.4. Działalność Upowszechniająca Naukę (DUN)	312
7. Rola Biblioteki Cyfrowej UW r w propagowaniu kultury muzycznej	312
8. Kopie cyfrowe dzieł mikrofilmowanych	313
Anna Osowska	
WYKORZYSTANIE NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII W OPRACOWANIU I DIGITALIZACJI KARTOGRAFIKÓW W ZBIORACH BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ WE WROCŁAWIU	317
1. Inwentarz komputerowy	319
2. Opracowanie zbiorów	321
3. Katalogi Oddziału Zbiorów Kartograficznych	325
4. Dokumenty kartograficzne w BCUWr i portalu Dziedzictwo kulturowe	328
5. Działalność informacyjna z wykorzystaniem komputerowych baz danych	330
Anna Osowska, Dariusz Przybytek	
GEOREFERENCYJNA APLIKACJA INWENTARZOWO-KATALOGOWA KARTOGRAFIKÓW W ODDZIALE ZBIORÓW KARTOGRAFICZNYCH BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ WE WROCŁAWIU	335
1. Specyfika wyszukiwania dokumentów kartograficznych	338
2. Georeferencyjna Aplikacja Inwentarzowo-Katalogowa Kartografików (GA-IKK)	340
3. GAIKK a BCUWr	348
Dorota Chmielarz, Katarzyna Łabuz	
DOKUMENTOWANIE PRACY KONSERWATORA. ZALETY I WADY DOKUMENTACJI ELEKTRONICZNEJ	353
1. Rodzaje dokumentacji konserwatorskiej stosowanej w PKZS	354
1.1. Opisowa dokumentacja konserwatorska – karta dokumentacyjna	354
1.2. Analogowa fotograficzna dokumentacja konserwatorska	355
2. Dokumentacja cyfrowa – zalety i wady	356

Wprowadzenie

Introduction

Historia rozwoju technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych pokazuje, że rzadko zdarza się, aby wprowadzana innowacja natychmiast likwidowała i odsyłała w zapomnienie uznane wcześniej rozwiązania. Najczęściej w takich przypadkach mamy do czynienia z nakładaniem się na siebie rozwiązań starych i nowych, wchodzących w użycie.

Dlatego nic dziwnego, że w erze cyfrowej stare formy rejestracji myśli i twórczości ludzkiej (rękopisy, druki, radio, telewizja, obrazy, rzeźby, itp.) – nie tylko przetrwały, ale częstokroć zostały zaadaptowane przez nowe technologie i zyskały „nowe życie” oraz szerszy wymiar swego oddziaływania. Podobnie stało się w przypadku bibliotek jako instytucji, dla których nowe technologie informacyjne i telekomunikacyjne nie stały się przyczyną ich upadku. Wręcz przeciwnie, poprzez szerokie wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych biblioteki redefiniowały swoją rolę we współczesnym świecie, zaczęły wychodzić poza ściany swych fizycznie istniejących lokalizacji i rozwijać się w formie modeli hybrydowych, które łączą w sobie zarówno zasoby i usługi istniejące realnie w ich przestrzeni fizycznej, jak i elektroniczne, wykreowane w przestrzeni wirtualnej. Co więcej, wprowadzona komputeryzacja, a następnie implementacja rozwiązań opartych na wykorzystaniu najnowszych technologii cyfrowych pod wieloma względami polepszyły w bibliotekach nie tylko obsługę użytkowników oraz jakość i zakres świadczonych przez nie usług, ale też pozwoliły zmodernizować niemal wszystkie procesy wewnątrzbiblioteczne. Stworzyły też zupełnie nową jakość w zakresie możliwości wspierania procesów dydaktycznych oraz samokształcenia (zwłaszcza w przypadku bibliotek akademickich), a także ochrony, zabezpieczania i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, zawartego w zbiorach bibliotecznych.

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (BUWr) swoją „przygodę” z komputeryzacją rozpoczęła w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku. Początki tych procesów i pierwsze zdobyte na tym polu doświadczenia zostały zaprezentowane dekadę temu, przy okazji obchodów 60 – tej rocznicy powstania powojennego Uniwersytetu Wrocławskiego i jego Biblioteki – w specjalnie na tą okoliczność opublikowanym wydawnic-

twie pt. *Komputeryzacja Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu – dziesięć lat doświadczeń*, przygotowanym w formie pracy zbiorowej pod redakcją Grażyny Piotrowicz.

W roku 2015, w związku z obchodami 70-lecia istnienia Uczelni oraz Biblioteki – postanowiono kontynuować tę tradycję i w analogiczny sposób uczcić jubileusz. Obejmujące ostatnią dekadę osiągnięcia Biblioteki w zakresie unowocześniania usług i procesów podsumowano w niniejszej publikacji zatytułowanej *Wykorzystanie nowoczesnych technologii i mediów cyfrowych w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Stan na rok 2015*. Prezentuje ona 27 artykułów przygotowanych przez pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, które przedstawiają technologiczny rozwój Biblioteki w okresie ostatniej dekady, czasem z uwzględnieniem dłuższego okresu czasu.

Publikację otwiera opracowanie pt. *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu na tle modeli i koncepcji rozwojowych współczesnych bibliotek akademickich*, autorstwa dyrektora Biblioteki – Grażyny Piotrowicz, która omawia w nim aktualne modele rozwojowe współczesnych bibliotek akademickich, by na tym tle i w odniesieniu do nich – zaprezentować wizję rozwoju Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu oraz poziom jej realizacji, poprzez określenie aktualnych osiągnięć Biblioteki i stanu zaawansowania zastosowanych rozwiązań, zbudowanych w oparciu o nowe technologie informacyjne i systemy elektroniczne. Następnie prezentowane są trzy artykuły pracowników Oddziału Komputeryzacji BUWr, którzy omawiają w nich bazowe konfiguracje sprzętowe i rozwiązania programistyczne, stanowiące w wielu przypadkach podstawę lub elementy składowe systemów, działających w różnorodnych agendach Biblioteki. I tak, najpierw Rafał Olszak w artykule *Nowe rozwiązania infrastruktury w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* omawia infrastrukturę sieciową Biblioteki (zasilanie, okablowanie, sprzęt aktywny) oraz nowe rozwiązania pamięci masowych, zastosowane głównie, chociaż nie tylko, w nowym jej gmachu. Kolejny artykuł Rafała Raczyńskiego pt. *Autorskie aplikacje intranetowe oraz system CMS usprawniające pracę oraz procesy biblioteczne* opisuje m.in. aplikacje, jakie powstały w latach 2008–2015 oraz ich powiązania z Biblioteką Cyfrową UWr, wdrożenie w BUWr systemu zarządzania treścią (CMS), a także główne etapy rozwoju Biblioteki Cyfrowej UWr i tło powstania Repozytorium UWr. Ponadto, autor omawia 10 lat doświadczeń BUWr w dziedzinie rozwoju udostępniania cyfrowych publikacji, dokonując porównania dwóch możliwych do wykorzystania podejść: podejścia centralistycznego i podejścia mieszanego. Wreszcie, Krzysztof Wysokiński w swym artykule *Zdigitalizowane katalogi kartkowe w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* prezentuje 10-letnią historię rozwoju i udoskonalania oprogramowania służącego do prezentacji zdigitalizowanych katalogów kartkowych oraz jego nowe funkcjonalności. Przedstawia także plany wdrożenia w omawianym oprogramowaniu bardziej zaawansowanych metod wyszukiwania oraz integracji zdigitalizowanych katalogów kartkowych

z innymi systemami i serwisami użytkowymi w Bibliotece. Następnie Monika Józwiak, bibliotekarz systemowy BUWr, w swym opracowaniu *Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi informatycznych do opracowania zbiorów i współtworzenia katalogu centralnego NUKAT* omawia narzędzia pracy wykorzystywane podczas współkatalogowania w Uniwersalnym Katalogu Centralnym NUKAT oraz prezentuje podstawowy warsztat, jakim posługują się bibliotekarze podczas katalogowania dokumentów. Przedstawia też dynamikę ewolucji standardów i zasad katalogowania oraz kierunki ich dalszego rozwoju.

Po artykułach wprowadzających, w kolejności zgodnej z tzw. „drogą książki” w bibliotece, następuje prezentacja grupy opracowań, omawiających osiągnięcia oddziałów zbiorów ogólnych, począwszy od Oddziału Gromadzenia Zbiorów, poprzez kolejne oddziały zajmujące się opracowaniem, przechowywaniem i udostępnianiem zbiorów, aż po Oddział Informacji Naukowej.

I tak, Paweł Domino i Jarosław Dylała w swym artykule przedstawiają praktyczne zastosowania bazy danych Oddziału Gromadzenia Zbiorów w perspektywie ponad 10 lat jej użytkowania. Następnie, Hanna Pacholska z Oddziału Wydawnictw Zwartych w zamieszczonym opracowaniu omawia wykorzystanie narzędzi komputerowych do celów katalogowania wydawnictw zwartych, a Elżbieta Mirowska z tego samego Oddziału w swym artykule prezentuje zalety wprowadzenia komputerowej ewidencji opracowanych książek oraz przybliża wizję przyszłego wykorzystania technologii RFID w Sekcji Opracowania Technicznego. Pracownicy Oddziału Wydawnictw Ciągłych – Ewa Grabarska i inni – przygotowali opracowanie prezentujące proces usprawniania prac Oddziału – gromadzenia czasopism, ich opracowania oraz inwentaryzowania – przez wykorzystanie techniki komputerowej i zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Podobnie, zespół autorów reprezentujących Oddział Udostępniania Zbiorów (Monika Górską i inni) – w swoim artykule prezentuje korzyści, zarówno dla użytkowników Biblioteki, jak i jej pracowników, wpływające z wykorzystywania narzędzi elektronicznych w czytelnich, wypożyczalni miejscowej i międzybibliotecznej. Wreszcie, pracownicy Oddziału Przechowywania Zbiorów, tj. Andrzej Foremny i inni w przygotowanym opracowaniu skupiają uwagę czytelnika na wykorzystaniu elektronicznych źródeł informacji i zintegrowanego systemu bibliotecznego *VIRTUA* do wspomagania przechowywania i udostępniania zbiorów oraz prezentują wdrożoną w 2010 roku elektroniczną bazę dubletów.

Następna grupa 6 publikowanych artykułów została przygotowana przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej. Otwiera ją opracowanie autorstwa Łukasza Jodłowskiego, który przedstawia w nim funkcjonowanie opartego na wykorzystaniu platformy edukacyjnej *Moodle* – systemu zdalnego nauczania w BUWr, wraz z omówieniem budowy i treści poszczególnych kursów oraz prezentacją konkretnych materiałów dy-

daktycznych. Następnie przedstawiony jest artykuł przygotowany przez Michała Białowąsa, w którym autor omawia zasoby czasopism pełnotekstowych oraz baz danych oferowanych przez BUWr, sposób dostępu do tych zasobów internetowych oraz zakres ich wykorzystania. Dwie kolejne autorki – Magdalena Sołowiej i Dorota Stańczak swoje opracowanie poświęcają omówieniu multiwyszukiwarki *Summon* i programu do zarządzania bibliografią *Mendeley*, prezentując go na tle innych dostępnych na rynku narzędzi o podobnym przeznaczeniu. Następne artykuły poświęcone są szczegółowemu omówieniu dwóch bibliograficznych baz danych tworzonych w Sekcji Prac Bibliograficzno-Dokumentacyjnych Oddziału Informacji Naukowej. W pierwszym z nich Aleksandra Zawadzka omawia istniejącą od 12 lat bazodanową formę rejestracji dorobku pracowników i doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego, skupiając swą uwagę na tych elementach bazy danych, które stanowią o jej nowoczesności. Natomiast Ewelina Gawrońska oraz Barbara Piątkowska-Chodasewicz prezentują i omawiają możliwości funkcjonalne bazy „Bibliografia piśmiennictwa o Uniwersytecie Wrocławskim”, która powstała jako efekt prac bibliograficznych, rejestrujących publikacje na temat historii oraz bieżącej działalności Uniwersytetu Wrocławskiego. Jako ostatni w tej grupie opracowań głos zabiera Piotr Rossa, który w swoim artykule zajmuje się problematyką wystaw organizowanych przez Bibliotekę. Dzięki cyfryzacji mogą one zostać utrwalone i za pośrednictwem Biblioteki Cyfrowej UWr są udostępniane w wirtualnej przestrzeni sieciowej, wzmacniając tym samym rolę Biblioteki Uniwersyteckiej w upowszechnianiu nauki i kultury w społeczeństwie.

Kolejna grupa opracowań poświęcona jest technikom zabezpieczania cyfrowego stosowanym w Pracowni Reprografii i Digitalizacji, wykorzystaniu najnowszych technologii w pracach poszczególnych oddziałów zbiorów specjalnych Biblioteki, a także przygotowywaniu dokumentacji konserwatorskiej w Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych. Rozpoczyna ją artykuł Jerzego Katarzyńskiego, który dokonuje przeglądu wszystkich technik zabezpieczania zbiorów stosowanych w Pracowni Reprografii i Digitalizacji na przestrzeni 65 lat jej działalności, ze szczególnym zaakcentowaniem ostatniej dekady i wykorzystywanych wówczas technik cyfrowych. Autor bogato ilustruje artykuł fotografiami sprzętów i urządzeń wykorzystywanych w Pracowni. Następnie Tomasz Kalota w swoim opracowaniu zajmuje się tematyką ewolucji technik i praktyk digitalizacji stosowanych w BUWr, szczegółowo omawiając na tym tle zarówno procesy produkcji oraz prezentacji w formie cyfrowej zbiorów bibliotecznych w ramach Biblioteki Cyfrowej UWr, jak i dorobku naukowego pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach Repozytorium UWr. Z kolei artykuł Marcina Szali wprowadza nas na jeszcze bardziej specjalistyczny poziom rozważań, dotyczących metod digitalizacji zabytkowych zbiorów bibliotecznych. Autor zwraca w nim uwagę na fakt, że obecnie to odmienność formy obiektów i ich indywidualne cechy determi-

nują sposób postępowania z nimi w procesie digitalizacji, czyli decydują o doborze odpowiednich metod i parametrów cyfryzacji oraz o sposobie ich prezentacji online.

Nowe możliwości wykorzystania techniki komputerowej oraz technologii cyfrowej do celów związanych z opracowywaniem, zabezpieczaniem i prezentacją starych druków omawiają w swoim artykule pracowniczki Oddziału Starych Druków – Diana Codogni-Łańcucka, Weronika Karlak i Alicja Konik. Autorki podkreślają, że dzięki implementacji coraz nowszych rozwiązań teleinformatycznych inwentaryzowanie i opracowanie odbywa się obecnie tylko w formie elektronicznej, a rekordy widoczne są w wielu katalogach i bazach zewnętrznych. Podkreślają, że użytkownicy mają też dostęp do zasobów Oddziału poprzez: zdigitalizowany katalog kartkowy, w tym „fotokatalog” z fotokopiami kart tytułowych, bazę mikrofilmów, a także przez Bibliotekę Cyfrową UW, która udostępnia pełne teksty najcenniejszych starych druków, zdigitalizowanych podczas bieżącej działalności Oddziału oraz w ramach realizowanych projektów. Z kolei Maria Paluszak-Łoś z Oddziału Rękopisów w swym opracowaniu przedstawia przemiany w zakresie komputeryzacji i cyfryzacji, jakie dokonywały się w Oddziale na przestrzeni dwóch ostatnich dekad. Omawia sposoby rozpowszechnienia informacji o zbiorach rękopisów w Sieci przez ich digitalizację, umieszczenie w Bibliotece Cyfrowej UW rękopiśmiennych katalogów Oddziału oraz przez publikację komputerowej postaci innych indeksów i wykazów. Autorka przedstawia też udział Oddziału w międzynarodowych i krajowych projektach, realizowanych przez Bibliotekę. Natomiast Iwona Bińkowska z Oddziału Zbiorów Graficznych omawia w swym opracowaniu wykorzystanie technologii fotograficznej i cyfrowej do opracowywania i udostępniania informacji o zasobach Oddziału, połączonej z prezentacją wizualną zbiorów w formie ich obrazów. Omawia też projekt przygotowywanej aktualnie hybrydowej bazy katalogowej, łączącej funkcjonalność zdigitalizowanych katalogów kartkowych Oddziału z wizerunkami cyfrowymi skatalogowanych obiektów. Wpływ nowych technologii na zmianę w sposobie pracy i obsługi użytkowników Oddziału Zbiorów Muzycznych prezentuje w swoim artykule Mirosław Osowski. Autor przedstawia współpracę z Katalogiem RISM, opracowywanie zbiorów muzycznych w katalogu lokalnym OPAC i centralnym NUKAT oraz ich cyfryzację i pełnotekstową prezentację w Bibliotece Cyfrowej UW. Następne dwa artykuły przygotowali pracownicy Oddziału Zbiorów Kartograficznych. Autorka pierwszego z nich – Anna Osowska przedstawia charakterystykę nowoczesnych technologii i narzędzi używanych w codziennej pracy Oddziału, ze szczególnym uwzględnieniem opracowania przechowywanych w Oddziale zbiorów i udostępniania cyfrowych wersji dokumentów kartograficznych. Natomiast w drugim opracowaniu wraz z Dariuszem Przybytkiem wspólnie prezentują Georeferencyjną Aplikację Inwentarzewo-Katalogową Kartografików (GAIKK), która pełni funkcję nie tylko elektro-

nicznego inwentarza, lecz także głównego katalogu Oddziału. Autorzy przedstawiają krótki opis funkcjonalności aplikacji oraz podsumowują 7 lat doświadczeń wykorzystywania jej przez bibliotekarzy w realizacji bieżących zadań. Publikację książkową zamyka artykuł przygotowany przez Dorotę Chmielarz i Katarzynę Łabuz z Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych, które przedstawiają techniki dokumentowania stanu księgozbioru stosowane przez Pracownię. Autorki szczegółowo omawiają dokumentację opisową i analogową fotograficzną, zwracając przy tym także uwagę na rolę technologii cyfrowej, jej przydatność i zastosowanie w pracach konserwatorskich.

Na zakończenie Wprowadzenia do niniejszej publikacji warto zacytować fragment recenzji naukowej, przygotowanej przez prof. Marię Piłtyczak-Majerowicz nt. prezentowanych w niej artykułów (*cyt.*) „Przedstawione opracowania przygotowane przez pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu stanowią przegląd i podsumowanie wykonanych prac, procesów, zastosowanych narzędzi i systemów w każdym oddziale Biblioteki Uniwersyteckiej. (...) Dotyczą głównie zmian, które nastąpiły w Bibliotece i jej działaniach w ciągu ostatnich dwudziestu lat. Zmiany wprowadziły do Biblioteki w zdecydowanej większości pozytywne rozwiązania, wpłynęły na modyfikację narzędzi i systemów elektronicznych używanych w procesach bibliotecznych oraz na przemianę mentalności bibliotekarzy. Z prac autorów wynika jeszcze jeden widoczny element działań wprowadzanych systematycznie do prac Biblioteki Uniwersyteckiej, jest to silnie podkreślana wartość przemian i ich nieodwracalność. Bibliotekarze są niemal „zrośnięci” z narzędziami, z koniecznością ustawicznego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji. Z przedstawionych opracowań widać jak daleko w tyle pozostały stare techniki biblioteczne, używana stara terminologia biblioteczna i wykorzystywane w przeszłości narzędzia. Współczesna Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego stanowi integralną jego część, bo zdecydowana większość działań biblioteczno-informacyjnych obejmuje całość życia naukowego i dydaktycznego Uczelni. Wszechstronność działalności bibliotecznej w środowisku własnej uczelni i uczelni wrocławskich, także dobrze oceniana w ogólnopolskich sondażach praca bibliotekarzy może być dla nich satysfakcjonująca.”

W publikacji zaprezentowano 27 autorskich opracowań przygotowanych przez pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, przedstawiających jej osiągnięcia w sferze unowocześniania i poszerzania zakresu świadczonych usług o usługi online, wzbogacania i urozmaicania zasobów o elektroniczne zasoby informacyjne oraz optymalizowania prac i procesów wewnątrzbibliotecznych, które osiągnięto w okresie ostatniej dekady dzięki wprowadzaniu komputeryzacji oraz wykorzystywaniu nowoczesnych technologii cyfrowych i teleinformatycznych. W przygotowanych artykułach przedstawiono realizację wizji rozwoju Biblioteki w formie modelu hybrydowego, unowocześniającego zarówno jej przestrzeń fizyczną, jak i elektroniczną. Zaprezentowano bazy danych, serwisy i systemy elektroniczne zarówno komercyjne, jak i autorstwa pracowników Biblioteki, które usprawniają jej funkcjonowanie w różnych oddziałach i agendach bibliotecznych. Omówiono także procesy cyfrowego zabezpieczania dziedzictwa kulturowego zawartego w zbiorach specjalnych Biblioteki oraz formy i sposoby jego udostępniania online w globalnej sieci Internet.